

Κατά Λουκά Ευαγγέλιο, κεφάλαιο: ιη'. εδάφια: 9-14.

9 Είπε δε και προς τινάς, τους θαρρούντας εις εαυτούς ότι είναι δίκαιοι και καταφρονούντας τους λοιπούς, την παραβολήν ταύτην·

10 Ἄνθρωποι δύο ανέβησαν εις το ιερόν διά να προσευχηθῶ σιν, ο εις Φαρισαῖος και ο ἄλλος τελῶ νης.

11 Ο Φαρισαῖος σταθείς προσήυχετο καθ' εαυτόν ταῦτα· Ευχαριστῶ σοι, Θεέ, ότι δεν εἰμαι καθώ ς οι λοιποὶ ἄνθρωποι, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ και καθώ ς οὗτος ο τελῶ νης·

12 νηστεύω δις της εβδομάδος, αποδεκατίζω πάντα ὅσα ἔχω.

13 Και ο τελῶ νης μακρόθεν ιστάμενος, δεν ἤθελεν ουδέ τους οφθαλμούς να υψώ ση εις τον ουρανόν, αλλ' ἐτυπτεν εις το στήθος αὐτοῦ, λέγων· Ο Θεός, ἰλάσθητί μοι τω αμαρτωλῶ .

14 Σας λέγω, Κατέβη οὗτος εις τον οἶκον αὐτοῦ δεδικαιωμένος μάλλον παρά εκείνος· διότι πας ο υψώ ν εαυτόν θέλει ταπεινωθῇ, ο δε ταπεινῶ ν εαυτόν θέλει υψωθῇ.

Ὅπως διαβάζουμε στο εδάφιο 9, ο Κύριος εἶπε αὐτή τη παραβολή απευθυνόμενος σε πιστούς ανθρώ πους που εἶχαν αυτοπεποίθηση νομίζοντας ότι αὐτοὶ εἶναι δίκαιοι ενώ οι υπόλοιποι ἄνθρωποι αξιοκαταφρόνητοι, με σκοπό να τους βοηθήσει να καταλάβουν ότι ο Θεός δεν δέχεται τις προσευχές τους και αν συνεχίζουν να υψώ νουν τον εαυτό τους, θα τους ταπεινώ σει.

Οι δυο ἄνθρωποι της παραβολῆς, ο Φαρισαῖος και ο τελῶ νης, ανέβηκαν στον ναό, για να προσευχηθούν. Ο Φαρισαῖος ἀνήκε στην τάξη των Ιουδαίων που ἦταν ἄ προσκολλημένοι ἄ στον νόμο ἄ και τις παραδόσεις και ἄ ως ἐπὶ το ἄ πλείστον ἄ σύμφωνα με τα ἄουαί ἄ του Κυρίου, ἦταν ἄνθρωποι υποκριτές, ἄσπλαχνοι και ἄδικοι (Ματθαῖος, ἄ κγ' : 1-36) Βλέπουμε τον Φαρισαῖο να προσεύχεται, θεωρῶ ντας τον ἄ εαυτό του ἀνώ τερο των ἄλοιπῶ ν ἀνθρώ πων ἄ. Ο Θεός ὁμως βλέπει τα κρυπτά της καρδιάς των ἀνθρώ πων και κρίνει ὄχι βάσει των ἐξωτερικῶ ν φαινομένων ἀλλά δίκαια, γι ἄ αὐτό μας συμβουλεύει λέγοντας, ἄΜὴ κρίνετε κατ ἄ ὄψιν, ἀλλά τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε ἄ (Ιωάννης, ζ' :24).

ἄΠροσήυχετο καθ' εαυτόν ἄ, ὄχι ἄπρος τον Θεόν ἄ, ἀλλά προς τον εαυτόν του, το εἶδωλο του, που το ἐγκωμιάζει δεόντως.

ἄΕυχαριστῶ σοι Θεέ ἄ. Ἀν ἄ σταματοῦσε ως ἐδῶ ἄ, δηλαδή να ευχαριστοῦσε τον Κύριο διότι τον ευεργέτησε, δεν θα υπῆρχε σφάλμα, διότι εἶναι πρέπον κάθε προσευχή να περιλαμβάνει ἄ ευχαριστία προς τον Θεό. Ἀλλά η πρόθεση του ἄ Φαρισαίου δεν εἶναι να ευχαριστήσῃ τον

Κύριο, αλλά θέλει μέσω της προσευχής να δείξει με καύχηση, την υπεροχή του ως προς τους άλλους ανθρώπους. Εδώ ας αναρωτηθούμε, μήπως και εμείς κάποιες φορές δεν εξουθενήσαμε κάποιον, για να εξυψώσομε την δική μας προσωπικότητα ;

‘Ότι δεν είμαι καθώ ς οι λοιποί άνθρωποι ,άρπαγες άδικοι μοιχοί’ Αρχίζει την προσευχή του με την πεποίθηση ότι μόνο αυτός είναι δίκαιος και ενάρετος συγκριτικά με τους άλλους ανθρώπους, θεωρώντας ότι δεν έχει αρπάξει ξένη περιουσία, ότι είναι δίκαιος στις συναλλαγές του στο επάγγελμά του και ότι δεν πρόσβαλε την οικογενειακή τιμή του άλλου.

‘Νηστεύω δις της εβδομάδος αποδεκατίζω πάντα όσα έχω’ Ο Φαρισαίος δεν περιορίζεται στην καύχηση λόγω της μη παραβατικής συμπεριφοράς του στις σχέσεις του με τους άλλους ανθρώπους, αλλά την επεκτείνει και στην ακριβή εφαρμογή εκ μέρους του, των διατάξεων του νόμου που ο Θεός θέσπισε μέσω του Μωυσή στο λαό Ισραήλ. Οι Φαρισαίοι νήστευαν Τρίτη και Πέμπτη, αλλά κυρίως για επίδειξη. Ο Κύριος στην επί του όρους ομιλία Του μας συμβουλεύει: «Και όταν νηστεύετε μη γίνεσθε ως υποκριται σκυθρωποί, δια να φανωσιν εις τους ανθρώπους ότι νηστεύουν, αληθώ ς σας λέγω ότι εχουσιν ήδη τον μισθό αυτών (Ματθαίος, ς’ :16). Έτσι ο Φαρισαίος παρουσίασε τον εαυτόν του σωστό έναντι του νομού του Μωυσή, τόσο στο τυπικό του μέρος όσο και στο ηθικό. Όμως και αν όλα όσα λέει ότι πράττει ήταν αληθή, ακόμα και τότε θα έπρεπε σαν γνώστης του νόμου και των προφητών να ξέρει ότι η δικαιοσύνη του ανθρώπου είναι σαν ρυπαρό ιμάτιο στα μάτια του Θεού (Ησαΐας, ξδ’ :6). Το ότι η δικαιοσύνη του Φαρισαίου ήταν ρυπαρή για τον Πατέρα Θεό φαίνεται από το ότι αποδίδει αποκλειστικά στον εαυτόν του τον έπαινο των αρετών του, πράγμα εντελώς ψευδές, διότι τίποτα δεν δύναται να κάνει ο άνθρωπος χωρίς την βοήθεια του Θεού. Αυτή την αλήθεια μας τη διευκρινίζει ο Κύριος, λέγοντας:

«Εγώ είμαι η άμπελος, σεις τα κλήματα. Ο μένων εν εμοί και εγώ εν αυτώ , ούτος φέρει καρπόν πολύν, διότι χωρίς εμού δεν δύνασθε να κάμητε ουδέν»

(Ιωάννης, ιε’ :5).

Επίσης επιμένει να αναφέρει στον Θεό ποσό ενάρετος είναι και θεωρεί ότι αυτά που έκανε είναι υπεραρκετά για την δικαίωσή του και δεν βλέπει να έχει κάποια ανάγκη ή έλλειψη για να παρακαλέσει τον Θεό να την καλύψει.

Αυτό που φαίνεται να αγνοεί είναι ότι η σωστή προσευχή και νηστεία, προϋποθέτουν αγάπη προς τον πλησίον, η οποία εκδηλώνεται με έργα όπως αυτά του 'καλού Σαμαρείτη' της σχετικής παραβολής.

Ο Φαρισαίος δεν αρκείται στην αλαζονική απαρίθμηση των αρετών του, αλλά βρήκε και την ευκαιρία να κακολογήσει και να εξευτελίσει τους άλλους. Σύμφωνα με αυτόν όλοι οι άλλοι είναι άρπαγες, μοιχοί και άδικοι και μόνο αυτός ήταν το πρότυπο της αφιέρωσης και της αγνότητας.

‘Ως και ούτος ο Τελώνης’.

Τώρα τι δουλειά είχε ο φαρισαίος να ασχοληθεί και να εξευτελίζει τον δυστυχή αυτόν τελώνη, που δοκιμάζεται από τύψεις για τα αμαρτήματα του και αντί να του απλώσει χέρι συμπόνιας, ευχαριστιέται με το να τον πληγώνει με τα λόγια του, είναι ένα ερώτημα. Δεν βλέπει τον άνθρωπο διπλά του που προσεύχεται με μετάνοια ώστε να ενώσει την προσευχή του μαζί του σε ικεσία στον Πατέρα Θεό και αντί να τον ενθαρρύνει, τον καταρρακώνει. Είναι σαφώς υπερήφανος, τα πάντα τα στρέφει γύρω από το εγώ του, θαυμάζει μόνο τα προτερήματά του και αγανακτεί και κρίνει τους άλλους σαν αματωλούς.

Ας αναρωτηθούμε πάλι, 'μήπως με την αυτοδικαίωσή μας, όταν στηρίζουμε τις δικές μας αξίες και την αρετή μας, θεωρώντας ότι εμείς δήθεν είμαστε οι σωστοί, διότι δεν διαπράξαμε εγκλήματα, δεν σκοτώσαμε, δεν ληστέψαμε, καταλήγουμε να μοιάζουμε με τον Φαρισαίο; Για να μη συμβεί αυτό, θα πρέπει πάντα να θυμόμαστε τα λόγια του Κυρίου στους Φαρισαίους: «Αληθώς σας λέγω ότι οι τελώναι και αι πόρναι υπάγουσι πρότερον υμών εις την βασιλείαν του Θεού. Διότι ήλθε προς υμάς ο Ιωάννης εν οδώ δικαιοσύνης, και δεν πιστεύσατε εις αυτόν· οι τελώναι όμως και αι πόρναι επίστευσαν εις αυτόν· σεις δε ιδόντες δεν μετεμελήθητε ύστερον, ώστε να πιστεύσητε εις αυτόν» (Ματθαίος,

κα' :31,32). Επιπλέον να έχουμε υπόψη ότι τυχόν αλαζονική συμπεριφορά μας απέναντι στους άλλους ανθρώπους, θα έχει σαν αποτέλεσμα την απόσυρση της χάρις του Θεού από πάνω μας με αποτέλεσμα να πράξουμε αυτά που κατηγορούμε τους άλλους.

Ο χαρακτήρας του τελώνη.

Οι τελώνες ήταν υπάλληλοι της Ρωμαϊκής πολιτείας, για την είσπραξη των φόρων. Όμως επειδή κατά κανόνα εισέπρατταν για δικό τους όφελος, πολύ περισσότερα από αυτά που έπρεπε, για τους Ιουδαίους

ο τίτλος τελώ νης ήταν συνώνυμο με το 'αμαρτωλός'. Έτσι και ο τελώ νης της παραβολής ήταν και αυτός ένας αμαρτωλός, ο οποίος όμως μετανόησε και προσευχόταν με συντετριμμένη καρδιά και η απόδειξη για αυτό ήταν τα ακόλουθα:

- 'Μακρόθεν ιστάμενος'.

Στεκόταν μακριά διότι όπως συμβαίνει σε κάθε αμαρτωλό που ειλικρινά μετανοεί, βαθιά στην καρδιά του αισθάνεται ανάξιος. Ζώντας μακριά μέχρι τώρα από τον Θεό και μες την αμαρτία, πώς θα πλησίαζε βρώμικος τώρα τον αγαθό και άμωμο Πατέρα Θεό; Επιπλέον πώς ακάθαρτος αυτός θα πλησίαζε τον αφιερωμένο Φαρισαίο διαταράσσοντας την προσευχή του; Αναγνωρίζει και πιστεύει, ότι είναι δίκαιο να μένει μακριά, ακριβώς όπως ένας λεπρός μένει μακριά από τους υγιείς.

- 'Δεν ήθελε ουδέ τους οφθαλμούς να υψώσῃς εις τον ουρανόν'.

Συναισθάνεται ότι το βλέμμα του ήταν μόνο για την γη, διότι στον ουρανό είναι ο θρόνος του Θεού. Μέχρι τώρα πιθανά να πίστευε ότι όπως έκρυβε την αμαρτία του από τους ανθρώπους, την έκρυβε και από τα ματιά του Θεού. Όμως ο στοργικός Πατέρας Θεός ποτέ δεν έπαψε να τον βλέπει αλλά και να περιμένει με αγάπη την επιστροφή του, γεγονός που συμβαίνει άλλωστε σε κάθε άσωτο παιδί Του (Λουκάς ιε':10-32). Αυτή η συναίσθηση της αμαρτίας, είναι δώρο του Αγαθού Πατέρα στον αμαρτωλό και έχει σαν αποτέλεσμα την ταπείνωση, η δε ταπείνωση αποτελεί τον ισχυρό μαγνήτη που έλκει τον Θεό προς απάντηση του ανθρώπου, σύμφωνα με το γραμμένο, 'Εις τινά λοιπόν θέλω επιβλέψῃς; εις τον ταπεινόν και συντετριμμένο το πνεύμα, και τρέμοντα τον Λόγον μου' (Ησαΐας, ξς':2) .

- 'Αλλά έτυπτε εις το στήθος αυτού, λέγων. Ο Θεός ἱλασθητι μοι τῷ αμαρτωλῷ' .

Χτυπούσε το στήθος του για να εκδηλώσει την αγανάκτησή του στην καρδιά του που τον είχε προδώσει και είχε γίνει αιτία της αμαρτίας του, διότι μέσα από την πνευματική καρδιά των ανθρώπων εξέρχονται οι διαλογισμοί οι κακοί, μοιχεία, πορνεία, φόνοι, πλεονεξία υπερηφάνεια κλπ (Μάρκος, ζ':21-22). Έντονο μέλημα έγινε για τον τελώνη η συντριβή της καρδιάς του, για να την προσφέρει θυσία εις τον Θεό, γιατί όπως προαναφέραμε μόνο η συντετριμμένη και μετανοημένη καρδιά είναι που τελικά δέχεται το έλεος και την ευσπλαχνία του Πατέρα Θεού.

Την ειλικρινή μετάνοια την συνοδεύει και η ειλικρινής προσευχή Η συναίσθηση ότι με της αμαρτίες του πρόσβαλε τον Άγιο Θεό, αλλά και

το πόσο □ □ αχάριστα φέρθηκε στον μεγάλο ευεργέτη του, τον έκαναν να μη θέλει να πει τίποτε άλλο, παρά μόνο να ψελλίσει □ την σύντομη αλλά τόσο εκφραστική προσευχή, 'Ο Θεός ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ'.

Στην ουσία □ αυτή η προσευχή είναι μία ομολογία ότι όχι απλώς είναι αμαρτωλός, αλλά ο αμαρτωλός (όπως και ο απόστολος Παύλος ονόμαζε τον εαυτό του) και γι' αυτό επιζητεί το έλεος του Θεού.

Μπορούμε να πούμε βάσει και της προσωπικής μας εμπειρίας, ότι είναι μεγάλη αλήθεια ότι εκείνος που μετανόησε ειλικρινά, δεν βρίσκει επαρκή λόγια να εκφράσει την αμαρτία του, αλλά και την βαθιά του ευγνωμοσύνη □ στον Πατέρα Θεό. Όποιος γνώ ρισε το μέγεθος του έλους Του □ και των οικτιρμών Του, θα ομολογήσει ότι η ουσιαστική □ σχέση του με τον Θεό ξεκίνησε μετά από μία προσευχή σαν κι' αυτή: «Τίποτα δεν έχω Θεέ μου να σου παρουσιάσω παρά μόνον τις αμαρτίες μου. Κάθε ημέρα της ζωής μου, □ αμαρτάνω μπρος στα ματιά σου. Αμαρτωλός από γεννήσεως, αμαρτωλός στην σκέψη, αλλά □ αμαρτωλός και στις πράξεις. Γι' αυτό εσύ ο αγαθός Θεός ελέησέ με □ τον αμαρτωλό».

Βέβαια να έχουμε καλά υπόψη ότι και αφού πατέρας Θεός απάντησε σ' αυτή την προσευχή μας □ και κατά το πολύ Του έλεος μας αναγέννησε και μας έκανε παιδιά Του, σαν άνθρωποι θα εξακολουθούμε απερίσκεπτα να πέφτουμε σε αμαρτίες, σύμφωνα με το γραμμένο, 'Εάν είπωμεν ότι αμαρτίαν ουκ έχομεν, εαυτούς πλανώ μεν, και η αλήθεια ουκ έστιν εν ημίν'

(Α' Ιωάννου, α' :8). Μόνο ένας υπήρξε αναμάρτητος , ο Ιησούς Χριστός . Συνεπώς όπως □ ο τελώνης, έτσι και όποιος αναγνωρίζει την αμαρτία του, δεν αρκεί μόνο να μετανιών νει και να λυπάται, αλλά να καταφεύγει στον Πατέρα Θεό. Σίγουρα Τον λυπήσαμε και Τον προσβάλαμε με τις αμαρτίες μας, όμως η απέραντη αγάπη Του και τα σπλάχνα του ελέους και των οικτιρμών Του, Τον κάνουν να μας συγχωρεί, όταν Τον εκζητούμε στην προσευχή με ειλικρινή μετάνοια.

Σας λέγω ,κατέβει ούτος εις τον οικον. του □ αυτού δεδικαιωμενος μάλλον παρά εκείνος, διότι □ πας ο υψώ ν εαυτόν θέλει ταπεινωθη, ο δε ταπεινώ ν εαυτόν, θέλει υψωθεί .

Όταν οι θρησκευόμενοι αλλά μη αναγεννημένοι άνθρωποι έβλεπαν τον Φαρισαίο να προσεύχεται και άκουγαν τις αρετές του, θα θαύμαζαν αυτόν και θα περιφρονούσαν τον τελώνη. Όμως ο Χριστός δεν κρίνει με βάση το εξωτερικό φαινόμενο, αλλά με βάση την πρόθεση που διακρίνει στα βάθη της καρδιάς του ανθρώ που. Έτσι □ ο Κύριος □ απορρίπτει τον Φαρισαίο για την υπερηφάνεια του □ και για την κριτική

του στους άλλους. Η προσευχή του και τα ευχαριστώ του βρήκαν κλειστό τον ουρανό, σε αντίθεση με τον τελώνη που η προσευχή του εισακούστηκε .

Αλήθεια πόσόν απέχει η κρίση του Θεού από την κρίση των ανθρώπων. Αν μας κατακρίνει ο κόσμος και μας περιφρονεί, αλλά ο Θεός μας δέχεται, τότε είμαστε μακάριοι. Αντίθετα πρέπει να προβληματιζόμαστε πολύ, αν μας επαινεί και μας εγκωμιάζει ο κόσμος, όμως χωρίς την επιδοκιμασία του Θεού.

Εάν εμείς οι άνθρωποι αποστρεφόμαστε τους εγωιστές και υπερήφανους, πόσον μάλλον ο Θεός. Να μη ξεχνάμε ότι η υπερηφάνεια ήταν η πρώτη αμαρτία μετά τη δημιουργία του κόσμου, εξαιτίας της οποίας ο εωσφόρος από άγγελος φωτός μεταβλήθηκε σε άγγελο σκότους .

Το δίδαγμα αυτής της παραβολής μας το λέει στο τέλος της ο Κύριος : «πας ο υψών εαυτόν θέλει ταπεινωθεί, ο δε ταπεινών εαυτόν, θέλει υψωθεί»

Ο δε απόστολος Πέτρος, σχετικά με το ίδιο θέμα, δια Πνεύματος Αγίου αναφέρει:

«ο Θεός αντιτάσσεται εις τους υπερήφανους , εις δε τους ταπεινούς δίδει χάριν»

(Α' Πέτρου ε':5). Γι' αυτό ας αγωνιστούμε προσευχόμενοι όχι 'προς εαυτούς', αλλά δια του Αγίου Πνεύματος, να θανατώ νουμε στη ζωή μας το φαρισαϊκό υπερήφανο πνεύμα και γενικά το σαρκικό φρόνημα, σύμφωνα με το γραμμένο:

«Περιπατείτε κατά το Πνεύμα και δεν θέλετε εκπληροί την επιθυμίαν της σαρκός. Διότι η σαρξ επιθυμεί εναντία του Πνεύματος, το δε Πνεύμα εναντία της σαρκός· ταύτα δε αντίκεινται προς άλλα, ώ στε εκείνα, τα οποία θέλετε, να μη πράττητε»

(Γαλάτας,δ':16,17). Αν δεν έχουμε γνωρίσει τον Ιησού Χριστό σαν προσωπικό μας Σωτήρα, ή αν παρόλο που Τον γνωρίσαμε, θεωρούμε τους εαυτούς μας καλύτερους από τους άλλους, ας μη συνεχίζουμε να έχουμε το πνεύμα της υπερηφάνειας και της αυτοδικαίωσης, αλλά σαν τον τελώνη να κτυπήσουμε και εμείς το αμαρτωλό μας στήθος κρίζοντας,

‘ο Θεός ιλάσθητι μοι τω αμαρτωλώ’.

Αμήν.